

Vse, kar morajo podjetja vedeti o vajeništvu

Odgovarjamo na nekaj najpogostejših vprašanj podjetij, po tem, ko sprejmejo vajence.

Ana Žemva Novak, GZS - Razvoj kadrov in izobraževanje

Za vajence se 36 ur šteje kot polni delovni teden.

Vajeništvo kot obliko praktičnega usposabljanja podjetja podpirajo, saj se preko vajeništva vzpostavlja sinergija med šolstvom in gospodarstvom. Podjetja opažajo, da se teorija preko vajeništva učinkovito povezuje s prakso, ki jo je v vajeniški obliki izobraževanja precej več kot pri šolskih oblikah.

Predstavniki podjetij poudarjajo, da so mladi v podjetja prinesli mlado energijo, izvirnost, nove ideje in svežino, zato se veselijo nadaljnega sodelovanja z mladimi. Vajenci pa se pozitivno odzivajo na takšno izobraževanje v podjetjih zato, ker na ta način osmislijo teoretično znanje, ki se ga učijo v šoli in so zato tudi bolj motivirani za izobraževanje.

Kje podjetja pridobivajo informacije o vajeništvu?

Informacije v zvezi z vajeništvom pridobivajo na različne načine. Največ informacij na enem mestu je dostopnih na spletni strani GZS, podjetja se udeležujejo predstavitev, ki jih organizirajo GZS in šole, na družbenih medijih (FB, twitter), v objavah v revijah, časopisih, v prispevkih na televiziji in v radijskih oddajah. Odprta vprašanja postavljajo tudi na problemskih konferencah oz. jih posredujejo na GZS prek elektronske pošte in telefona.

Odperta vprašanja

Podjetja, ki ta trenutek že imajo vajence v svojih sredinah, in tudi podjetja, ki bodo sklenila vajeniške pogodbe za naslednje šolsko leto, postavljajo številna vprašanja. Pred sklenitvijo vajeniške pogodbe se vprašanja nanašajo predvsem na to, kakšne pogoje morajo izpolnjevati, da se lahko vključijo v vajeništvo, kako promovirati vajeništvo, da se bodo vajenci odločili za njihovo podjetje, vprašanja se navezujejo tudi na verifikacije učnih mest, najave učnih mest, sklepanje vajeniških pogodb, zelo številna pa so vprašanja, kako v podjetjih zagotoviti mentorje za prenos znanja.

Ko podjetja sklenejo vajeniške pogodbe, so vprašanja že bolj konkretna. Nekaj najpogostejših vprašanj vam tako navajamo v nadaljevanju.

Kako vajencu izplačamo nagrado, če pri nas ni bil prisoten cel mesec?

Pomembno: Praktično usposabljanje z delom pri delodajalcu in izobraževanje vajenca v šoli sme trajati skupno največ osem ur dnevno in 36 ur tedensko. Za vajence se upošteva 36 ur prisotnosti v podjetju kot polni delovni teden (torej kot 40 ur pri zaposlenih).

Če traja pouk v šoli dnevno pet ali več ur, isti dan ne sme biti praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcu.

Primer obračuna vajeniške nagrade, ko vajenec v podjetju ni prisoten cel mesec:

Vajeniška nagrada za prvi letnik znaša 250 evrov. (Več informacij o vajeniških nagradah: <https://www.gzs.si/vajenistvo>)

Vajenec, ki obiskuje 1. letnik, je v mesecu februarju 2018 v podjetju delal 72 ur.

Februar 2018 je imel 160 ur (v ure je vključen tudi praznik). Pri izračunu upoštevamo polne mesečne ure kot pri zaposlenih.

Izračun:

160 ur ... 250 evrov

72 ur ... X

$X = 72 \text{ ur} \times 250 \text{ evrov} / 160 \text{ ur} = 112,5 \text{ evra}$

Kako je s plačili zavarovanj za vajenca in ostalimi obveznostmi delodajalcev?

Povzetek obveznosti delodajalcev

Delodajalec vajencu izplačuje vajeniško nagrado v denarni obliki. Po Zakonu o vajeništvu mesečni znesek vajeniške nagrade ne sme biti nižji od:

1. letnik → 250 EUR
2. letnik → 300 EUR
3. letnik → 400 EUR

Povračilo stroškov prehrane in prevoza	DA
Zagotovitev zdravstvenega pregleda, ki ustreza tveganjem za varnost in zdravje pri delu – medicina dela	DA
Letni pavšalni prispevek za PIZ (pred nastopom vajenca na praktično usposabljanje z delom)	10,16 EUR

Delodajalec mora vajenca zavarovati za poškodbe pri delu in poklicne bolezni.

250 evrov znaša vajeniška nagrada za prvi letnik.

Mesečni pavšalni prispevek za primer poškodbe pri delu in poklicno bolezen (0,30 % od povprečne bruto plače v RS za mesec oktober predhodnega leta) za čas, ko vajenec v podjetju dejansko opravlja praktično usposabljanje.	4,86 EUR
Prispevek za ZZ po ZZVZZ (prispevek gre v breme vajenca)	6,36 % od nagrade

Podrobnejša razlaga zavarovanj s strani pristojnih institucij (ZZSZ, ZPIZ, FURS):

- v skladu z določbo 1. odstavka 17. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 - uradno prečiščeno besedilo, 114/06 - ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 - ZUPJS, 87/11, 40/12 - ZUJF, 21/13 - ZUTD-A, 63/13 - ZIUPTDSV, 91/13, 99/13 - ZUPJS-C, 99/13 - ZSVarPre-C, 111/13 - ZMEPIZ-1, 95/14 - ZUJF-C in 47/15 - ZZSDT; v nadaljevanju: ZZVZZ) je delodajalec dolžan prijaviti vajenca v zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. To stori preko sistema e-VEM, Državni portal za poslovne subjekte in samostojne podjetnike z obrazcem M12. Za zavarovanje za poškodbe pri delu in poklicne bolezni se za vajence plača mesečni prispevek v višini 4,86 EUR. Delodajalec v zavarovanje prijavi vajenca za mesece, ko ta pri njemu dejansko opravlja praktično usposabljanje. Prispevek se plačuje mesečno in ni vezan na število dni zavarovanja znotraj posameznega meseca. Prispevek se plačuje po stopnji 0,30 od povprečne plače v Republiki Sloveniji za mesec oktober predhodnega koledarskega leta. Zato navajamo, da višina zneska 4,86 EUR velja za obdobje od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018. Višino prispevka vsako leto objavi FURS na svojih spletnih straneh.
- 55. a člen ZZVZZ določa, da se prispevek za zdravstveno zavarovanje po stopnji 6,36 % (55. a člen ZZVZZ) plačuje tudi od dohodka iz drugega pravnega razmerja (vajeniška nagrada), na podlagi katerega niso zavarovani na podlagi prvega odstavka 15. člena ZZVZZ.
- Delodajalec je dolžan vajenca zavarovati tudi za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu (po ZPIZ-2) ter plačati letni prispevek (za koledarsko leto) 10,16 EUR za invalidnost ali smrt, ki je posledica poškodbe pri delu. Pavšalni prispevek v letnem znesku 10,16 EUR za vajence za vsako šolsko leto plačajo delodajalci do 20. oktobra (če je bil vajenec v vajeniški program vpisan v septembru) oziroma do 20. dne v mesecu po mesecu, v katerem je zaključen vpis vajenca. Znesek pavšalnega prispevka je vsako leto (v marcu, z začetkom veljavnosti 1. aprila) objavljen v Sklepu o določitvi prispevkov za posebne primere zavarovanja, ki ga sprejme Svet Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in ga objavi v Uradnem listu RS. Zneski pavšalnih prispevkov

po tem sklepu so objavljeni tudi na spletnih straneh FURS.

Kadar vajenec odstopi od vajeniške pogodbe pred nastopom usposabljanja z delom pri delodajalcu, lahko delodajalec pri FURS vloži zahtevo za vračilo že plačanega pavšalnega prispevka.

Na kakšen način se povrnejo stroški prevoza na delo za vajence?

Delodajalec je dolžan zagotoviti vajencu povračilo stroškov prehrane med delom ter prevoz na delo in z dela. Pri tem postopa enako kot pri drugih delavcih.

Katere evidence je dolžan voditi delodajalec

19. člen Zakona o vajeništvu določa, da moramo kot delodajalec voditi evidence na področju dela in socialne varnosti. Gre za evidence, ki jih mora delodajalec voditi za zaposlene na podlagi Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti.

Kako je z davčno obravnavo dohodkov vajencev?

Davčno obravnavo nagrad vajencem ureja Zakon o dohodnini - ZDoh-2, ki v 8. točki prvega odstavka 44. člena med dohodke iz delovnega razmerja, ki se ne všttevajo v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja, uvršča plačila vajencem, dijakom in študentom za obvezno praktično delo, do višine, ki jo določi vlada. Višino neobdavčene nagrade določa Uredba o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja v 12. členu, in sicer se plačila vajencem za obvezno praktično delo ne všttevajo v davčno osnovo dohodka, do višine:

- 250 evrov na mesec za prvi letnik;
- 300 evrov na mesec za drugi letnik in
- 400 evrov na mesec za tretji letnik.

Povračila stroškov v zvezi z s praktičnim usposabljanjem (praviloma prehrana in prevoz), ki jih mora delodajalec zagotavljati vajencu na podlagi 21. člena Zakona o vajeništvu - Zvaj, se prav tako obravnavajo po uredbi. [gg](#)

Delodajalec mora vajencu povrniti stroške prehrane ter prevoza na delo in z dela.

Več informacij o vajeništvu

Foto: Depositphotos